

BROODHOOFD

Sara Mesa

Broodhoofd

Vertaald uit het Spaans
door Nadia Ramer

Oorspronkelijke titel *Cara de pan*. Anagrama, Barcelona

© 2018 Sara Mesa

© 2022 Nederlandse vertaling Nadia Ramer /

Uitgeverij Wereldbibliotheek

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Rouwhorst + Van Roon

NUR 302

ISBN 978 90 284 5028 8

www.wereldbibliotheek.nl

DEEL EEN

Het park

De eerste keer is zo onverwacht dat ze schrikt als ze hem ziet. Het meisje zit tegen de boomstam geleund een tijdschrift te lezen wanneer ze zijn voetstappen hoort naderen, het geknispert van droge bladeren, en dan ziet ze hem voor zich staan, een beetje beduusd misschien, maar niet verbaasd om haar daar, in de bosjes, aan te treffen. De oude man verontschuldigt zich – ik wilde je niet aan het schrikken maken! zegt hij – en dan vraagt hij wat ze leest, maar in de tussentijd – tussen de verontschuldiging en de vraag in – heeft het meisje de tijd gekregen om te reageren. Dit, zegt ze terwijl ze hem het tijdschrift laat zien, een meidenblad. Bij het zien van dat tijdschrift, dat overduidelijk niet voor kleine meisjes is, zal hij haar misschien ouder schatten dan ze is, denkt ze, en niet de gevreesde vraag stellen – wat doe je hier, op dit tijdstip? –, maar de oude man glimlacht alleen en kijkt besluiteloos naar het tijdschrift. Eerst lijkt het alsof hij het aan zal pakken – zijn vingers bewegen er onzeker naartoe – maar het gebaar zet niet door en de hand valt slap opzij. De oude man kijkt naar het meisje, dan weer naar het tijdschrift, het meisje, de boom, het verstopplekje in de bosjes, en ten slotte doet

hij zijn mond open en vraagt: wat staat er in het tijdschrift, waar gaat het over? Het meisje komt met haar rug los van de boom en leunt voorover, over haar gekruiste blote benen heen. Na al die uren op de grond zitten, zijn er kleine rode vlekjes op haar huid verschenen, de afdruk van het droge gras. Het zijn meidendingen, zegt ze. Dingen over muziek en computerspelletjes, en ook over films en mode, roddels en muziek, roddels over zangers en acteurs, bedoel ik, over hun leven en zo. Daar heb ik geen verstand van, zegt hij, maar hij zegt het niet verwijtend of minachtend. Ik lees ook tijdschriften, zegt hij, maar de mijne gaan over vogels! Het meisje mompelt verbaasd: vogels? Ze denkt dat de oude man met het woord 'vogels' misschien iets anders bedoelt, dat het eigenlijk een hint is. Die gedachte maakt haar nog wantrouwiger en ze denkt er zelfs over te vluchten, maar daar begint de oude man weer te praten en het klinkt oprecht wat hij zegt, er zit niets achter. Niet alleen over vogels, legt hij uit, maar over vogels en dieren in het algemeen, de echte vogeltijdschriften zijn moeilijk te vinden en bovendien zijn ze duur! Een tijd geleden had hij een abonnement op een blad dat niet meer bestaat, hij kreeg het elke week thuisgestuurd, alles wat hij over vogels weet, heeft hij daaruit, en dat is een heleboel! De oude man praat net als een kind, met het enthousiasme van een kind dat helemaal in zichzelf opgaat, en het meisje bekijkt hem nieuwsgierig. 's Ochtends, gaat hij verder, kun je hier in het park heel goed een hop tegenkomen, en ook steeds meer monniksparkieten en zelfs Turkse tortels, heeft ze daar weleens op gelet? Het meisje schudt haar hoofd. Ze weet

niet eens hoe een gewone tortel eruitziet, denkt ze, laat staan een Turkse, en ze denkt ook: wat een rare man. Zonder haar hoofd helemaal op te tillen kijkt ze schuin naar hem op, hij staat namelijk nog steeds en zij zit. Ze laat haar blik van onder naar boven gaan: elegante veterschoenen, een nette broek in een lichte kleur, een bijpassend jasje – van dikke stof ondanks de warmte –, en over zijn schouder een sportief rugzakje dat afsteekt bij de rest van zijn outfit. Ze kijkt naar zijn mollige, met sproeten bedekte handen, zijn kleine, blonde hoofd, zijn metalen brillette en zijn snor, zijn warrige, beetje gestoorde haar. Ze vindt hem grappig, maar ook weer niet zo grappig dat ze haar wantrouwen laat varen. De oude man praat nog steeds. Er zijn exotische soorten die je hier vroeger niet zag, legt hij uit, nieuwe soorten die zich aan de nieuwe omgeving aanpassen en een gevaar gaan vormen voor de autochtone soorten, maar hij struikelt over het woord *autochtone*, hij moet het drie keer proberen voordat hij het correct uitspreekt. Het is hem om het even, gaat hij verder, hij vindt alle soorten mooi, die van ver en die van hier, het maakt hem niet uit waar ze vandaan komen, ze zijn zo bijzonder! Even is hij in gedachten verzonken, en dan verandert zijn gezichtsuitdrukking. Zijn ogen worden ronder en groter – alsof er ineens iets tot hem doordringt –, zijn kaak trilt lichtjes. Ik ben irritant, zegt hij, en hij verontschuldigt zich voor de tweede keer. Nee, hoor, zegt het meisje uit beleefdheid, maar hij houdt bedroefd vol: hij praat altijd te veel en als niemand hem waarschuwt, gaat hij maar door. Hij heeft iemand nodig om hem te waarschuwen, voegt hij er verslagen aan toe,

hij heeft het zelf niet door! Hij kijkt om zich heen, laat ineens zijn hoofd hangen en neemt afscheid van het meisje, dat niet meer weet wat ze moet zeggen of doen. Als ze ziet dat hij zich omdraait en zich onhandig door de bosjes wringt, is ze opgelucht dat ze weer alleen is, al leek die man sowieso geen probleem, denkt ze, hij is helemaal niet zoals die andere mannen die ze weleens is tegengekomen, die gevaarlijke.

Rond hetzelfde tijdstip verschijnt de oude man weer. Nu vindt het meisje het niet grappig meer, en ze bedenkt dat hij haar misschien bespioneert. Maar de oude man gedraagt zich net zo verlegen en respectvol als de vorige dag. Hij heeft dezelfde kleren aan en dezelfde verbaasde, schuchtere uitdrukking op zijn gezicht. Deze keer vraagt hij of hij even mag gaan zitten. Hij gaat zo ver van haar af zitten als mogelijk is op het plekje in de bosjes: het is maar een paar meter tot de boom. In kleermakerszit, met zijn handen op zijn knieën, kijkt hij haar glimlachend aan, hij haalt diep adem. Lees je vandaag niet? vraagt hij, maar hij vraagt het alsof hij net zo goed iets anders had kunnen vragen, denkt het meisje, om de stilte te verbreken. Ze haalt een boek uit haar rugzak, een van de boeken die ze voor school moest kopen, en ze reikt het de oude man aan, die naar voren leunt om het aan te pakken. Vind je het leuk? vraagt hij terwijl hij erin bladert. Nou, gaat wel. Het is tijdverdrijf. Hij glimlacht weer. Verveel je je dan erg? Nee, zegt zij. En dan voegt ze eraan toe: gemiddeld, ik verveel me gemiddeld.

Hij heeft nooit van lezen gehouden. Alleen zijn tijdschriften over vogels, of over natuur in het algemeen, zegt hij. Maar in romans raakt hij de draad kwijt. Iedere keer als hij in een boek begint, gaat zijn hoofd een andere kant op, niet omdat hij afgeleid is, het omgekeerde juist: hij leeft zich te veel in! Hij hecht zich aan de hoofdpersoon, of een ander personage, en stelt zich voor dat zij hem zijn of dat hij hen is. Hij kan het niet laten het verhaal te veranderen, zich voor te stellen wat hij zou doen als hij erin voorkwam, en voor zichzelf een verhaallijn te bedenken. Soms is hij verschillende personages tegelijkertijd en wordt het helemaal een zootje. En dan merkt hij opeens dat hij heeft zitten lezen zonder dat er ook maar iets tot hem is doorgedrongen. Hij kan bladzijden lang lezen zonder te begrijpen wat er staat, terwijl zijn gedachten hun eigen weg gaan! Heeft zij daar geen last van? Het meisje haalt haar schouders op. Zij houdt ook niet van lezen, geeft ze toe.

Waarom heb je dan een boek in je rugzak?

Er glipt een merel door de struiken, hij ziet hen en gaat er halsoverkop en met een hoop gefladder vandoor. De verschijning van de merel zorgt ervoor dat de oude man even is afgeleid en het meisje de tijd heeft een waardig antwoord te bedenken op zo'n domme vraag. Waarom heeft ze een boek in haar rugzak? Over school gaat ze niet beginnen. Als ze dat doet, zal hij vragen in welke klas ze zit en zijn conclusies trekken. Ze kan zeggen dat het boek van haar broer is. Dat ze het van hem heeft geleend, uit zijn kamer heeft gepakt, wat best zou kunnen, want haar broer heeft ontzettend veel boeken en nu hij er toch niet

is, kan ze er zoveel lenen als ze wil. Ze wil net gaan zeggen dat het een boek van haar broer is wanneer de oude man overeind komt, de grassprietjes van zijn broek slaat en zijn armen en benen uitrekt alsof zijn hele lichaam pijn doet. Oef, kreunt hij, als een indiaan op de grond zitten is niet meer goed voor mij! Het meisje vraagt zich af hoe oud die oude man is, die haar gek genoeg nog niet heeft gevraagd hoe oud zij is.

Ze heeft overwogen om een andere verstopplek te zoeken, maar ze kan er geen vinden die net zo goed is als deze. Hoewel de boomstam robuust en hobbelig is, zit er een holte in die best glad is en waartegen ze lekker kan leunen. De takken zitten vol zachte, zijdegroene blaadjes, die om haar heen hangen en met hun licht- en schaduwvlekjes een soort beschutting vormen. Waar de begroeiing minder dicht is, zodat ze er net doorheen kan, wringt ze zich door de struiken en als ze eenmaal binnen is, op het plekje tussen de bosjes en de boom, hoeft ze alleen maar te gaan zitten om uit het zicht te blijven – zelfs voor iemand die vlak langs zou lopen –, als ze tenminste haar hoofd maar niet uitsteekt. Als ze eens een keer moet plassen, kan ze dat gewoon daar doen, aan de rand, want ze weet bijna zeker dat niemand haar kan zien. Bovendien is het park om deze tijd uitgestorven. Ze arriveert rond half negen, gehaast en met gebogen hoofd, terwijl ze zelfverzekerd probeert te lopen, zoals ze oudere meisjes, tienermeisjes, heeft zien lopen: sloffend, op gypsen, rugzak om, oortjes in. Ze komt nooit iemand tegen, afgezien van de plantsoenmede-

werkers die ze heel af en toe in de verte in hun werkkleding druk aan het werk ziet. Om elf uur eet ze haar broodje, om één uur dommelt ze een beetje in – dat is niet de bedoeling; de middagwarmte maakt haar gewoon slaperig – en om twee uur is het al tijd om tevoorschijn te komen en naar huis te gaan. Ze komt kinderen tegen van de basisschool in de buurt – én de ouders of grootouders bij wie ze aan de hand lopen – maar niemand let op haar: in vergelijking met deze kinderen is zij al groot, groot genoeg om zelf naar huis te gaan. Er zijn misschien wel meer verstopplekken in het park, achter al die bosjes, maar ze heeft er geen kunnen vinden en het is ook geen goed idee om verdacht rond te hangen. De eerste paar dagen, in een ander, groter maar ook drukker park, kwamen er twee mannen op haar af die haar veel vragen stelden. Een van hen pakte haar zelfs bij de arm, probeerde haar over te halen met hem een wandelingetje te maken. Er was ook een vrouw, een bejaarde, die wilde weten waarom ze daar was, of ze niet ergens werd verwacht en of haar ouders afwisten van deze excursie – *excursie* vond ze hier overdreven en gemeen klinken. Het meisje besloot dit andere, afgelegen park op te zoeken, waar het rustiger is en niemand haar vragen stelt. Op deze verstopplek komt ze nu al een paar dagen en de enige die haar is komen storen is de oude man, op twee achtereenvolgende dagen. Maar dat hij nu twee keer is gekomen, zegt ze bij zichzelf, betekent nog niet dat hij elke dag zal komen.

Maar dat doet hij natuurlijk wel.

Deze keer haalt hij voordat hij gaat zitten een stoffen

zakdoek uit zijn zak, die hij zorgvuldig openvouwt en op het gras uitspreidt. Om niet vies te worden! zegt hij, maar het meisje bekijkt hem goed en ziet dat hij al vies is: hij draagt weer die lichte broek, die zo ongeschikt is voor een wandeling in het park, hij zit onder het stof en de zomen zijn besmeurd omdat ze over de grond slegen. De oude man zweet, er zit een haarlok tegen zijn voorhoofd geplakt, zijn brillenglazen zijn smoezelig en er hangt een kleine verrekijker om zijn nek, die hem een nog excentriker uiterlijk geeft. Hoewel hij er zo onverzorgd uitziet, heeft hij ook iets wat haar aan een vroegere buurman doet denken, een heel elegante, deftige leraar – dat zei haar moeder: dat hij heel *deftig* en *elegant* was –, en dat zit hem in de manier waarop hij zijn haar gladstrijkt en in de sproeten op zijn handen, die bleke, rossige kleur van zijn huid, die je niet veel ziet.

Wat wil hij van haar? Probeert hij toe te werken naar die ene brandende vraag? Naar haar leeftijd? Waarom een meisje van haar leeftijd op dit uur in het park tegen een boom geleund zit? Als dat het is, maakt de oude man omtrekkende bewegingen alvorens haar te pakken, zoals roofdieren die hun prooi hebben gespot de tijd nemen voordat ze aanvallen. Het kan zijn dat hij eerst haar vertrouwen wil winnen om dan ineens toe te slaan.

Dat is wat het meisje denkt als ze alleen is, maar met hem erbij, als ze hem aandachtig bekijkt, weet ze het niet zo zeker. Het kan ook gewoon een vent zijn die zich verveelt, zo iemand die vervroegd met pensioen is gegaan en zich geen raad weet met zijn vrije tijd, een zeikerd, een

slappeling, misschien zelfs een oude viezerik. Maar geen verklikker. Hij ziet er niet uit alsof hij haar dwars wil zitten.

De oude man legt een vinger tegen zijn lippen en sluit zijn ogen. Hij luistert geconcentreerd naar het gezang van een vogel die over hun hoofd is gevlogen. Het meisje is stil, ze wacht gespannen af. Een roodborstje, verkondigt de oude man ten slotte triomfantelijk.

Zij vindt het vervelend dat hij zomaar doet waar hij zin in heeft. Dit was haar plek, van haar alleen, zijn er soms geen andere plekken in het park?

De volgende dag brengt hij een handdoek voor haar mee. Een dunne, oude, ruwe handdoek, beige met een bruine sierrand. Wanneer hij hem uit zijn rugzak haalt om hem aan haar te geven, ruikt het meisje de geur van goedkoop wasmiddel. Zo hoef je niet op de grond te zitten, zegt de oude man, er zijn veel beestjes en het gras prikt! Het meisje pakt de handdoek achterdochtig aan. Eigenlijk had ze overwogen er eentje van thuis te pikken, maar haar moeder is ontzettend georganiseerd en heeft een onfeilbaar geheugen, die zou meteen merken dat er een ontbrak. Bovendien hebben zij thuis niet zulke dunne, oude handdoeken; ze zijn allemaal groot en zacht en donzig, *honderdprocentkatoen*, zoals haar moeder altijd zegt, net als de lakens van *honderdprocentkatoen* en het ondergoed van *honderdprocentkatoen*. Het zijn de beste, maar het meisje heeft er niets aan want ze zijn veel te dik om in haar rugzak te verstoppem. Dus zegt ze bedankt, maar ze mompelt: ik

kan hem niet meenemen naar huis. Waarom niet? vraagt de oude man, waarom kun je hem niet meenemen naar huis? Mijn moeder zou vragen waar ik hem vandaan heb, antwoordt zij, dat snapt toch iedereen! De oude man tilt vragend een wenkbrauw op, alsof hij het niet helemaal begrijpt. Zeg dan gewoon de waarheid! Zeg dat ik hem aan je heb gegeven, ze denkt toch zeker niet dat je hem hebt gestolen? Het meisje staat hem zwijgend aan te kijken, met de handdoek, die bijna op de grond hangt, nog in haar hand, en hij, die ook staat, kijkt verbaasd terug, want hij heeft vast gemerkt dat er iets in haar is veranderd, dat ze voorzichtiger is en afstand bewaart. Wat is er? vraagt hij ten slotte. Heb ik iets verkeerd gedaan? Het meisje schudt haar hoofd. Nee, nee, ze houdt er gewoon niet van als anderen zich om haar bekommeren. Waarom niet? Waarom is het verkeerd zich te bekommeren om anderen? Het meisje geeft geen antwoord. Ze spreidt de handdoek uit en gaat in het midden zitten, zonder ruimte over te laten voor de oude man. Hij gaat weer op zijn belachelijke zakdoek zitten, zo ver mogelijk van haar vandaan. Verwacht hij soms dat zij hem zal uitnodigen om naast haar op de handdoek te komen zitten, zij aan zij, als twee vrienden die samen picknicken? Is het ongeleefd als ze dat niet doet? Ze is zo van haar stuk gebracht dat ze niet meer weet wat gepast is: hoe het in het algemeen hoort, en ook niet wat voor haar op dit moment het beste is.

De oude man vraagt of ze geen tijdschriften meer leest, en zij zegt vandaag niet. Of ze van dieren houdt, en zij zegt

tsss. Of ze van muziek houdt, en zij zegt tuurlijk. Hij vraagt wat voor muziek, en zij zegt ik weet het niet. Hij vraagt of ze wil dat hij weggaat, en zij zegt maakt me niet uit. Dan zwijgt hij, de stilte dijt uit en alles komt tot rust, zelfs het verre geronk van een grasmaaier houdt ineens op. Het meisje voelt zich bedolven onder het gewicht van de onzekerheid, ze kijkt op en bestudeert hem. Voor het eerst kijkt ze goed naar zijn gezicht en zijn kleine blauwe ogen achter de brillenglazen, en naar het dunne snorretje waarvan de punten licht omhoog wijzen – zo ouderwets, denkt ze, want niemand heeft tegenwoordig zo'n snor. Ze zal wel heel indringend kijken, want de oude man kan er niet tegen. Hij buigt zijn hoofd, zet zich af met zijn armen en komt overeind. Hij pakt zijn zakdoek, vouwt hem zorgvuldig op en stopt hem in zijn broekzak. Een oude handdoek is maar een oude handdoek, zegt hij, en zou geen probleem moeten zijn! Hij heeft hem meegebracht om haar te helpen, niet om haar overlast te bezorgen. Hij zucht bedroefd. Nu is hij wéér irritant! zegt hij. Waarom dringt hij zich ook op? Het meisje weet niet wat ze nu moet doen. Ze kijkt ongerust naar hem, ze vraagt of hij wil dat ze de handdoek teruggeeft. Ja, natuurlijk, jij wil hem toch niet! antwoordt hij. Het meisje geeft hem de handdoek en hij stopt die in zijn rugzak, hij propt hem slordig tussen zijn andere spullen. Was ik weer irritant! zegt hij een paar keer, en daarna, iets zachter: het was maar een handdoek.

Als hij weg is, laat het meisje zich weer op het gras vallen – zonder handdoek nu – en kijkt peinzend naar de lucht. Was hij boos? Zal hij haar verklikken? Wat had ze

moeten doen om dit te voorkomen? Niet dwarsliggen? Zijn absurde cadeautje aannemen, die oude handdoek die ruikt alsof hij wel duizend keer is gewassen? Moest ze nou echt zo onbeleefd zijn?

Het stukje blauw dat wordt ingesloten door het groen van de boom verschuift, nu bevindt het zich vóór het silhouet van de bladeren. Langs elke tak zit een rood randje; omdat ze niet met haar ogen knippert, gaan ze branden. Ze houdt ze zo lang als ze kan open. Daarna drukt ze haar oogleden dicht en volgt de gekleurde vlekjes. Op haar netvlies staat ook het beeld van de oude man. Ze krijgt het er niet makkelijk weg. Het is een heel rare oude man.

Het is bijna twaalf uur als hij verschijnt. Hoewel een deel van haar al jubelde dat ze hem eindelijk had afgeschud, was een ander, raadselachtig, ondoorgrondelijk deel van haar juist blij met zijn komst. De oude man kijkt beduusd, alsof hij haar daar niet verwachtte, alsof het opnieuw een verrassing is, een ontdekking. Ik dacht dat je niet meer zou komen! zegt hij. Gisteren en eergisteren kwam ik je zoeken, maar je was er niet, ik dacht dat je nog boos was! Boos? Het duurt even voordat het meisje het begrijpt en alles op zijn plek valt. De oude man had er geen rekening mee gehouden dat het weekend was. Ze komt hier niet op zaterdag en zondag, op die dagen hoeft ze zich niet te verstoppen. Als de oude man dat nog niet heeft uitgevoeld, koestert hij dus niet de minste argwaan. In plaats van gerustgesteld is ze hierdoor eigenlijk een beetje beledigd. Ze heeft dus voor niks de schijn opgehouden? Wat een

idioot! Ze wordt overmoedig, laat haar achterdocht varen en spreekt vrijuit. In het weekend kom ik niet, zegt ze. O, oké, mompelt hij, en waarom dan niet? Het meisje kijkt recht in de ogen van de oude man, die piepklein zijn achter de brillenglazen. Omdat er dan geen school is, zegt ze. De oude man krabt aan zijn hoofd, hij begrijpt het nog steeds niet. Ze kan nu niet anders dan doorpraten, en bijna kwaad voegt ze eraan toe: in plaats van naar school te gaan kom ik hier. Zijn lippen gaan vaneen alsof hij iets wil zeggen, maar hij bedenkt zich. Hij vraagt of hij mag gaan zitten. Ze knikt.

De oude man gaat heel langzaam zitten, op de handdoek, die hij weer heeft meegebracht maar deze keer niet aan haar aanbiedt. Moeizaam kruist hij zijn benen, en hij denkt na. We komen elkaar hier tegen omdat je spijbelt, zegt hij ten slotte, en ook: misschien is dat niet goed! Wat? vraagt zij, en ze denkt, zonder dit hardop te zeggen: wat is niet goed? Het gespijbel of het feit dat zij elkaar hier elke ochtend ontmoeten? Ik hoef niet naar school, zegt ze. De dingen die ze je daar leren, die specifieke dingen, heb ik niet nodig, of beter gezegd, ik heb niemand nodig om ze me te leren, dat kan ik zelf wel: alles, echt alles staat op internet en in boeken. De oude man vraagt tot op welke leeftijd je naar school moet. Ze slikt. Maakt het uit of de oude man dat weet of niet? Het is verplicht tot je zestienste, zegt ze. Eigenlijk tot en met je vijftienste: op de dag dat je zestien wordt, mag je ervan af, als je wil. En jij? vraagt hij. Hoe oud ben jij?

Het meisje twijfelt een paar seconden of ze zal liegen of

de gok zal nemen en de waarheid vertellen; ze kiest voor de waarheid, of de halve waarheid. Veertien, zegt ze uiteindelijk: ik ben veertien. Hij kijkt haar aan alsof hij haar niet gelooft; ze voelt zich ontmaskerd. Haast veertien, licht ze toe. Háást, mompelt de oude man, terwijl hij zijn hoofd schudt. Hij dacht dat ze wat ouder was, maar veertien! Of dus niet eens veertien, maar haast-veertien, háást... Hoe heet je? Het meisje zegt hoe ze heet en hij schudt weer zijn hoofd. Een mooie naam, ja, echt mooi! Maar ze valt hem in de rede: ik haat mijn naam. O, dat is dan duidelijk, als zij er niet blij mee is, gebruiken ze hem gewoon niet. Hij kan haar Haast noemen, als ze dat goed vindt. Haast zegt: ja, dat vindt ze goed. Een oude buurvrouw van haar heette zo, een oudere vrouw die haar snoepjes gaf als ze haar tegenkwam in het trappenhuis, de snoepjes zaten in de zakken van haar schort, die altijd uitpuilden. Dat was voor ze verhuisden, toen Haast veel jonger was dan veertien en ze in een flat woonden vol mensen met wie je een praatje kon maken. Haar buurvrouw heette mevrouw Haasten, of mevrouw Haastig; Haast weet het niet meer zo goed, maar het was een heel rare naam. Maar Haast, zonder iets erachter, Haast van haast-veertien, klinkt goed, het is origineel, een soort geheime naam die de oude man voor haar heeft bedacht, en die oude man legt nu als een ridder zijn hand op zijn borst en zweert op zijn beurt plechtig dat hij de waarheid en niets dan de waarheid zal spreken: zijn volledige naam – voor- en achternaam – en zijn leeftijd: vierenvijftig. Vier-en-vijf-tig, herhaalt hij lachend, zangerig, niet háást vierenvijftig, maar lang en breed vierenvijf-